

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Quibusdam præmissis difficultas resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

DISPUTATIO PRIMA DE NATURA VITII ET PECCATI.

Ad quaestionem 71. Divi Thomæ.

CVM ea sit oppositorum conditio, ut iuxta se posita magis eluceant, & se mutuo quoad sui cognitionem juvent, jure merito S. Thomas, postquam quaestionibus præcedentibus, de virtutibus & Spiritus Sancti donis, quibus ad ultimum finem pervenitur, accurate egit, in hoc & sequentibus quaestionibus, de vitiis & peccatis, quæ ipsis virtutibus & donis opponuntur, ab eodemque fine ultimo averunt, pertractat; priusque eorum naturam, & contrarietatem quam habent cum virtute, & cum natura hominis explicat, quam de variis eorum speciebus differat. Unde fit

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum vitium propriè & directè contrarietur virtuti?

S. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

1. **N**OTANDVM primò, quod vitium & peccatum, quamvis convenient in hoc quod deviant à regula, differunt tamen, si propriè loquamur, in hoc quod vitium deviat à regula per modum actus primi, inclinantis ad actionem deordinatam, peccatum verò deviat per modum actus secundi: unde vitium dicitur habitum seu dispositionem permanentem, peccatum autem dicitur actum secundum & transeuntem.
2. Notandum secundò, quod sicut triplex est regula, videlicet naturalis, artificialis, & moralis, sive rationis; ita vitia & peccata sunt in triplici differentia: alia enim sunt naturæ, scilicet quicumque defectus naturales; alia sunt artis, scilicet defectus in exercitio artium contingentes; alia sunt moralia, sive rationis, nimirum defectus circa regulas morum; & hæc simpliciter & absolute dicuntur vitia & peccata, solumque de his agimus in præsentia.
3. Notandum tertio, quod sicut virtutes morales alia sunt acquisitæ, quæ regulant hominem conformiter ad prudentiam & rationem naturalem; alia infusæ, quæ ipsum regulant, conformiter ad prudentiam infusam & supernaturalem, ut tractatu præcedenti fusè declaravimus: ita inter vitia quædam solum tendunt per se contra rationem, & legem naturalem, non curando de aliquo supernaturali motivo, neque repugnando illi expressè; quædam verò ascendunt superius usque ad præcepta & motiva supernaturalia, iisque se immediatè opponunt: unde vitia primi generis per se correspondent virtutibus

acquisitis; alia verò virtutibus Theologicis, aut moralibus infusis opponuntur. His præmissis, pro resolutione difficultatis propositæ:

Dico primò, aliqua vitia, ea nimirum quæ per se tendunt contra rationem naturalem, propriè & directè contrariari virtutibus acquisitis, ita D. Thomas hic art. 1. & Aristoteles cap. de qualitate, ubi loquendo de contrarietate directæ & propriè dictæ, affert exemplum in virtutibus & vitiis, dicens injustitiæ justiciam contrariari.

Ratio etiam suffragatur: Ad contrarietatem enim directam & propriè dictam, requiritur & sufficit, quod extrema sub eodem genere constituta, inter se maximè distent, & ab eodem subjecto se mutuo expellant, ut docet Aristoteles 10. Metaph. cap. 6. & constat ex definitione contrariorum: Sed totum hoc convenit vitio & virtuti, de quibus loquimur in præsentia: nam sunt sub eodem genere nedum remotò, quod est qualitas, sed etiam proximo, quod est habitus moralis, & maximè distant inter se, saltem in genere moris: Tum quia vitium & vitium constituuntur per rationes boni & mali, tanquam per proprias differentias, ut docet D. Thomas supra qu. 54. art. 3. nihil autem sic distat in genere moris, sicut bonum à malo. Tum etiam, quia virtus moralis ex sua propria differentia inclinatur ad actum consonum & conformem rationi rectæ, vitium verò ad actum eidem rationi dissonum: hæc autem duo per ordinem ad regulam rationis, adeoque in genere habitus & inclinationis moralis maximè distant; sicut in genere motus localis, maximè distant sursum & deorsum, ante & retro. Item vitia quæ per se tendunt contra rationem naturalem, & virtutes morales acquisitæ, sunt in eodem subjecto, nimirum voluntate, vel appetitu sensitivo. Demum ab eodem subjecto se mutuo expellant, nam ad ingressum virtutis in voluntate, vitium oppositum expellitur, vel diminuitur, & è contra; ita ut in gradibus intensis nunquam coexistant, ut experientia ipsa testatur: Ergo opponuntur inter se contrariè, contrarietate directæ, & propriè dictæ.

Dico secundò, nullum vitium propriè & directè contrariari virtutibus infusis. Est contra Zumel hic disp. 2. conclus. 2. ubi sine ulla distinctione affirmat, vitia directè contrariari virtutibus infusis, & contra Montezino disp. 1. num. 16. & Araviu dubio 2. & alios, qui licet concedant vitia naturalia, seu quæ per se tendunt contra rationem naturalem, non contrariari directè virtutibus infusis, contendunt tamen vitia contra supernaturalia, seu quæ ascendunt usque ad præcepta & motiva supernaturalia, iisque se immediatè opponunt, virtutibus infusis propriè & directè contrariari.

Probatur primò conclusio ex D. Thoma in 4. A
dist. 14. qu. 2. art. 4. ad 4. ubi sic ait: *Virtus infusa & acquisita non sunt ejusdem speciei: unde cum habitus ex frequentatione operum peccati generatus, virtuti acquisita contrarius sit, non contrariatur directè virtuti infusæ.*

Probatur secundò ratione: Ad contrarietatem propriè dictam, hæc tria indispensabiliter requiruntur, quòd extrema contrarietatis sint sub eodem genere, quòd maximè distent, & quòd ab eodem subjecto se mutuo expellant: Sed hæc tria non reperiuntur inter virtutes infusas & vitia, quæcumque illa sint: Ergo nullum vitium propriè & directè contrariatur virtutibus infusis. Major patet ex supra dictis, Minor probatur. In primis enim vitia naturalia, seu quæ per se tendunt contra rationem naturalem, non maximè distant, nec maximè opponuntur virtutibus infusis, cum objecta formalia illorum vitiorum, & virtutum infusarum non sint formaliter opposita, sed objecta duntaxat materialia: nam objectum formale temperantiæ infusæ v.g. est sumptio moderata ciborum ex motivo supernaturali, ut scilicet corpus subjiciatur spiritui, ne contra legem Dei insurgat; objectum verò formale intemperantiæ naturalis, est immoderata sumptio cibi ex motivo naturali, putà ut corpus delectetur cibis: quæ objecta, ut patet, non sunt formaliter, sed tantum materialiter opposita. Deinde licet vitia contra supernaturalia, seu quæ præceptum aliquod aut motivum supernaturale in objecto respiciunt, illque opponuntur, maximè distent à virtutibus supernaturalibus & per se infusis, non tamen ab eodem subjecto se mutuo expellunt: Tum quia non est idem vitij contra supernaturalia, & virtutis per se infusæ subjectum formale; vitij quippe cujuscumque subjectum est potentia naturalis, cum entitas vitij sit naturalis, virtutis verò per se infusæ subjectum est potentia obediens, cum entitas hujus virtutis sit supernaturalis. Tum etiam, quia vitium, & virtus per se infusa illi opposita, possunt esse simul in eodem subjecto in gradibus intensis, imò intensissimis: nam si quis habens intensissimum habitum intemperantiæ, justificetur per actum intensissimum contritionis & dilectionis Dei, tunc recipiet, juxta suam dispositionem, gratiam intensissimam, & omnes virtutes infusas, ac inter eas temperantiæ, in eodem gradu intensiōnis; & sic intemperantiæ, & temperantiæ per se infusæ, erunt simul in eodem subjecto in gradibus intensissimis. Ex quo fit quod homines infecti vitij, post actum contritionis valde intensum, per quem justificantur, eandem experiantur difficultatem circa prosecutionem boni & fugam mali, quam ante justificationem patiebantur; cujus exemplum habemus in Sancta Maria Egyptiaca, quæ, ut confessæ est B. Zozimo, initio suæ conversionis, varias & frequentes in horrida solitudine carnis molestias & tentationes experta est, & vehementissimam in peccatum luxuriæ sensit inclinationem, cui tamen divinâ adjuta gratiâ semper resistit, & de hoste domestico gloriôsè triumphavit.

S. II.

Solvuntur objectiones.

7. **O**BJICIES primò contra primam conclusionem: Unum uni tantum debet esse contrarium, ut docet Aristoteles 10. Metaph. textu 17. Sed vitia, cum resistent moti Spiritus Sancti ad bonum, quæ fit per dona, illis contrariantur: Ergo nequeunt esse contraria virtutibus.

Confirmatur: Sæpe unum vitium opponitur duabus virtutibus, ut docet D. Thomas 2. 2. qu. 118. art. 3. ubi ait quod avaritia opponitur justitiæ & liberalitati: similiter una virtus opponitur duobus vitij, ut patet in liberalitate, quæ opponitur prodigalitati & avaritiæ: Ergo si unum uni tantum sit contrarium, inter virtutem & vitium, propria contrarietas esse nequit.

8. **A**d objectionem in primis dico illud axioma, *Unum uni tantum est contrarium*, intelligendum esse de his tantum quæ directè contrariantur: Vitia autem non contrariantur directè donis Spiritus Sancti, sed indirectè tantum, cum eadem quantum ad hoc sit ratio de donis ac de virtutibus infusis, quibus vitia non contrariantur directè, sed solum indirectè, ut in secunda conclusione ostensum est.

9. **R**espondeo secundò, quod licet unum non possit sub eadem ratione pluribus contrariari, bene tamen sub diversa; & sic *vitia in quantum sunt contra bonum rationis, contrariantur virtutibus: in quantum autem sunt contra divinum instinctum, contrariantur donis*, ut ait S. Thomas supra qu. 68. art. 2. Similiter liberalitas & aliæ virtutes quæ versantur inter duo vitia extrema, secundum diversas rationes utriusque opponuntur: nam liberalitas secundum quod inclinatur ad dandum quando & ubi oportet &c. opponitur avaritiæ; ut verò inclinatur ad retinendum quando & ubi est conveniens, opponitur prodigalitati. Per quod patet ad confirmationem.

10. **O**bjicies secundò: Contraria ea sunt quæ sub eodem genere maximè distant, & ab eodem subjecto se mutuo expellunt: Sed vitium & virtus acquisita non semper maximè distant; cum sint aliquæ virtutes quæ medium tenent inter duo vitia extrema (ut liberalitas inter avaritiam & prodigalitem, magnanimitas inter præsumptionem & pusillanimitatem) medium autem non maximè distat ab extremis, imò plus distent extrema ipsa inter se, quàm à medio: Ergo vitium & virtus acquisita non semper inter se contraria sunt.

11. **R**espondeo concessa Majori, negando Minorem: & ad probationem illius dico, virtutes medias, materialiter tantum & physicè esse in medio vitiorum extremorum; formaliter verò & in genere moris, maximè ab eis distare: nam in hoc genere virtus habet rationem unius extremi inclinantis in id quod est rationi consonum: ipsa verò vitia, quantumvis inter se distantia, habent rationem alterius extremi inclinantis in id quod est rationi dissonum: in quo ambo vitia aliàs extrema conveniunt. Solutio est D. Thomæ supra qu. 64. art. 1. ubi simile argumentum ita dissolvit: *Dicendum quod virtus moralis bonitatem habet ex regula rationis: pro materia autem habet passiones vel operationes: Si ergo comparatur virtus moralis ad rationem, sic secundum id quod rationis est, habet rationem extremi unius, quod*

